

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

(Загальна частина)

Підручник

За редакцією В. С. Щербини, В. В. Рєзнікової

Київ
Видавництво Ліра-К
2023

УДК 346(477)(075.8)

Г72

Рекомендовано Вченою радою Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка як підручник (протокол №13 від 7 лютого 2023 р.)

Рецензенти:

Подцерковний О. П., д.ю.н, професор, завідувач кафедри господарського права і процесу Національного університету «Одеська юридична академія», член-кор. НАПрН України;

Никитченко Н. В., д.ю.н, професор кафедри приватного права Навчально-наукового інституту права Державного податкового університету;

Устименко В. А., д.ю.н, професор, член-кор. НАН України, член-кор. НАПрН України, заслужений юрист України, директор Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова Національної академії наук України».

Г72 Господарське право (Загальна частина) : підручник / за ред. В. С. Щербини, В. В. Резнікової. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 588 с.

ISBN 978-617-520-444-3

У підручнику відповідно до програми курсу на основі численних актів господарського законодавства висвітлено основні правові інститути Загальної частини курсу господарського права. Головну увагу зосереджено на правових аспектах організації та здійснення господарської діяльності.

Для студентів і аспірантів, які вивчають курс господарського права, а також юрисконсультів, адвокатів, підприємців і всіх, хто цікавиться питаннями правового регулювання господарської діяльності.

Нормативно-правові акти подано станом на 1 лютого 2023 року.

УДК 346(477)(075.8)

ISBN 978-617-520-444-3

© Колектив авторів, 2023

© Видавництво Ліра-К, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
------------	---

ГЛАВА 1. ГОСПОДАРСЬКІ ПРАВОВІДНОСИНИ І ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

§ 1. Предмет регулювання господарського права	10
§ 2. Господарські правовідносини, їх ознаки та види	15
§ 3. Методи господарського права.....	20

ГЛАВА 2. ДЖЕРЕЛА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

§ 1. Поняття та види джерел господарського права.....	22
§ 2. Основні джерела господарського права	24
§ 3. Проблеми застосування додаткових джерел господарського права	27

ГЛАВА 3. ПРАВОВІ ФОРМИ УЧАСТІ ДЕРЖАВИ І МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В РЕГУЛЮВАННІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

§ 1. Економічна система України в умовах євроінтеграції	30
§ 2. Основні напрями економічної політики держави	34
§ 3. Засоби державного регулювання господарської діяльності.....	46
§ 4. Особливості управління господарською діяльністю у державному та комунальному секторах економіки	57

ГЛАВА 4. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦІН ТА ЦІНОУТВОРЕННЯ

§ 1. Поняття та функції ціни. Політика ціноутворення	60
§ 2. Види цін та їх державне регулювання	62
§ 3. Правове регулювання контролю (нагляду) та спостереження у сфері ціноутворення. Відповідальність суб'єктів господарювання за порушення законодавства про ціни і ціноутворення	64

ГЛАВА 5. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ВІДНОСИН В ЕКОНОМІЦІ

§ 1. Законодавство про захист економічної конкуренції	67
§ 2. Правовий статус Антимонопольного комітету України	71
§ 3. Обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція	77
§ 4. Узгоджені дії та концентрація суб'єктів господарювання: поняття, ознаки, наслідки та контроль за їх здійсненням	82
§ 5. Природні монополії та державна допомога суб'єктам господарювання	87

ГЛАВА 6. СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА. СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

§ 1. Поняття та види суб'єктів господарського права.....	93
§ 2. Створення суб'єктів господарювання, їх державна реєстрація.....	96
§ 3. Припинення суб'єктів господарювання.....	110

ГЛАВА 7. ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ ПІДПРИЄМСТВ

§ 1. Поняття підприємства як організаційної форми господарювання	132
§ 2. Види та організаційно-правові форми підприємств.....	134
§ 3. Організаційна структура та управління підприємством	137
§ 4. Правове становище державних унітарних підприємств	139
§ 5. Правове становище комунальних унітарних підприємств	145
§ 6. Правове становище приватних підприємств та інших видів підприємств.....	148

ГЛАВА 8. ПІДПРИЄМСТВА КОЛЕКТИВНОЇ ВЛАСНОСТІ

§ 1. Поняття та види підприємств колективної власності.....	154
§ 2. Виробничий кооператив – підприємство колективної власності: загальна характеристика та принципи діяльності	157
§ 3. Членство у виробничому кооперативі.....	164
§ 4. Майно виробничого кооперативу	170
§ 5. Управління виробничим кооперативом.....	174
§ 6. Підприємства споживчої кооперації, об'єднань громадян та релігійних організацій	179

ГЛАВА 9. ПРАВОВИЙ СТАТУС ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ

§ 1. Поняття господарського товариства.....	185
§ 2. Види господарських товариств.....	187
§ 3. Майно та майнові права в господарському товаристві	205
§ 4. Права та обов'язки учасників господарського товариства	210
§ 5. Управління господарським товариством	216

ГЛАВА 10. ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ ОБ'ЄДНАНЬ ПІДПРИЄМСТВ

§ 1. Поняття та види об'єднань підприємств	229
§ 2. Організаційно-правові форми об'єднань підприємств.....	241
§ 3. Функції та компетенція об'єднання підприємств. Управління об'єднанням підприємств	246
§ 4. Асоційовані підприємства та холдингові компанії	255

ГЛАВА 11. ПРАВОВИЙ СТАТУС ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ – ПІДПРИЄМЦЯ. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ІНШИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

§ 1. Правовий статус фізичної особи-підприємця	263
§ 2. Особливості правового статусу кредитних спілок	271
§ 3. Правове становище фермерських господарств	284
§ 4. Особливості правового статусу благодійних та інших неприбуткових організацій	291

ГЛАВА 12. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ МАЙНОВИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

§ 1. Правовий режим майна суб'єктів господарювання.....	302
§ 2. Види майна суб'єктів господарювання та джерела його формування.....	303
§ 3. Право власності та похідні права (право господарського відання, право оперативного управління) у сфері господарювання.....	321
§ 4. Корпоративні права.....	326
§ 5. Транспортні засоби як об'єкти майнових відносин у сфері господарювання.....	336

ГЛАВА 13. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРИВАТИЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО І КОМУНАЛЬНОГО МАЙНА

§ 1. Поняття, мета і принципи приватизації. Законодавство про приватизацію	348
§ 2. Об'єкти приватизації	349
§ 3. Суб'єкти приватизації	356
§ 4. Способи приватизації	361
§ 5. Приватизаційний процес	362
§ 6. Договірні відносини приватизації	374

ГЛАВА 14. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЦІННИХ ПАПЕРІВ У ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

§ 1. Поняття та види цінних паперів	381
§ 2. Умови і порядок емісії і розміщення цінних паперів	396
§ 3. Регулювання ринків капіталів та фондового ринку	404

ГЛАВА 15. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ГОСПОДАРСЬКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

§ 1. Поняття, види та підстави виникнення господарських зобов'язань	413
§ 2. Виконання господарських зобов'язань	420
§ 3. Припинення господарських зобов'язань	423
§ 4. Способи забезпечення виконання господарських зобов'язань	425

ГЛАВА 16. ГОСПОДАРСЬКІ ДОГОВОРИ

§ 1. Поняття та ознаки господарського договору	429
§ 2. Види господарських договорів	433
§ 3. Функції господарського договору	436
§ 4. Зміст і форма господарського договору	438
§ 5. Порядок укладання, зміни та розірвання господарських договорів	449

ГЛАВА 17. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ТА ОБОРОННИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

§ 1. Правове регулювання публічних закупівель	462
§ 2. Правове регулювання оборонних закупівель	475

§ 3. Особливості правового регулювання публічних та оборонних закупівель під час дії правового режиму воєнного стану	484
--	-----

ГЛАВА 18. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

§ 1. Поняття, ознаки та принципи господарсько-правової відповідальності	513
§ 2. Підстави та межі господарсько-правової відповідальності	519
§ 3. Відшкодування збитків у сфері господарювання.....	521
§ 4. Штрафні та оперативно-господарські санкції.....	523
§ 5. Адміністративно-господарські санкції	527

ГЛАВА 19. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКРУТСТВА

§ 1. Загальна характеристика та система законодавства про банкрутство	533
§ 2. Основні поняття у сфері банкрутства	539
§ 3. Учасники процедур банкрутства	544
§ 4. Процедури банкрутства. Розпорядження майном боржника.....	552
§ 5. Санация, як судова процедура банкрутства	561
§ 6. Ліквідаційна процедура.....	572
Авторський колектив.....	586

*50-річчю кафедри
економічного права та економічного судочинства
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
присвячується*

ВСТУП

Основні засади ринкової економіки передбачають повну господарську самостійність суб'єктів господарювання, які функціонують в економіці країни, вступаючи при цьому в різноманітні господарсько-виробничі, організаційно-господарські та внутрішньогосподарські відносини. Всі ці суспільні відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності (як між суб'єктами господарювання, так і між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері економіки) регулюються нормами господарського законодавства, завдяки чому вони набувають характеру господарських правовідносин.

Ринкова економіка породила такі організаційні форми суб'єктів господарювання як господарські організації та фізичні особи-підприємці. З'явилися нові інститути, притаманні ринковим умовам господарювання (банкрутство, свобода конкуренції, антимонопольне регулювання тощо). Все більшого розвитку, в тому числі завдяки приватизаційним процесам, набувають ринки капіталів.

Інтеграція України до світової економічної системи стимулює розвиток міжнародних господарських зв'язків, зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання, а Загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу та Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони ставлять перед нашою державою завдання досягти відповідності правової системи України *acquis communautaire* з урахуванням

критеріїв, що висуваються Європейським Союзом (ЄС) до держав, які мають намір вступити до нього.

Змінилися принципи, на яких будуються відносини держави з суб'єктами економічної діяльності, запроваджується ефективне державне регулювання підприємництва у формі єдиної державної регуляторної політики у сфері підприємництва тощо.

Усі ці чинники зумовлюють необхідність не тільки відповідного правового регулювання, але і вивчення правових засад економічної діяльності.

Перехід економіки України до розвинених ринкових відносин багато в чому залежить від правового забезпечення ринкових реформ, від створення належних умов функціонування суб'єктів господарювання, від суворого додержання останніми вимог чинного законодавства.

Українська держава сьогодні потребує висококваліфікованих спеціалістів на всіх напрямках економічного розвитку та державного будівництва. З метою підготовки саме таких спеціалістів, озброєних знаннями в галузі господарського законодавства, написано цей підручник.

У підручнику на основі чинного законодавства та відповідно до програми курсу висвітлено основні правові інститути Загальної частини господарського права. Автори намагалися у стислій та доступній для сприйняття формі розкрити зміст основних нормативно-правових актів господарського законодавства, показати їх роль у регулюванні суспільних відносин.

Труднощі формування господарського законодавства України, відсутність єдиних методологічних підходів до формулювання предмету та системи господарського права як навчальної дисципліни, безперечно, позначилися на змісті даної праці. У запропонованому переробленому і доповненому виданні підручника, виданого з урахуванням положень нормативно-правових актів господарського законодавства та практики їх застосування, враховано конструктивні зауваження і рекомендації щодо поліпшення його структури та змісту.

ГЛАВА 1.

ГОСПОДАРСЬКІ ПРАВОВІДНОСИНИ І ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

§ 1. Предмет регулювання господарського права

Господарське право, як і будь-яку іншу галузь права, можна визначити, насамперед, за предметною ознакою, тобто за сукупністю суспільних відносин, що регулюються нормами господарського права.

З цієї точки зору господарське право є системою норм, що регулюють *господарські відносини*, тобто відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання. Отже, саме господарські відносини у сфері економіки України і становлять предмет господарського права.

Зміст предмета господарського права визначається двома поняттями: «організація господарської діяльності» та «здійснення господарської діяльності». Зазначені поняття вживаються в нормативно-правових актах господарського законодавства України.

Господарська діяльність в науці господарського права визначається як діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, яка спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

У наведеному визначенні можна виділити такі ознаки господарської діяльності, як:

- особливий суб'єктний склад (господарську діяльність здійснюють суб'єкти господарювання);
- особлива сфера здійснення господарської діяльності – сфера суспільного виробництва;
- вартісний характер результатів господарської діяльності, що мають цінову визначеність.

Отже, господарська діяльність розглядається як суспільно корисна діяльність членів суспільства, їх спілок (об'єднань) щодо виготовлення продукції надання послуг, виконання робіт.

Така суспільно-корисна господарська діяльність має певні ознаки:

по-перше, вона полягає у виробництві продукції, виконанні робіт, наданні послуг не для власних потреб виробника, а для задоволення потреб інших осіб (сфера суспільного виробництва);

по-друге, вона виконується на професійних засадах;

по-третє, результати такої діяльності мають вартісний характер, вони реалізуються за плату, тобто функціонують як товар;

по-четверте, ця діяльність поєднує як приватні інтереси виробника, так і публічні інтереси (держави, суспільства, значних прошарків населення тощо).

Наведені ознаки господарської діяльності характеризують її набагато повніше, ніж ознаки, вживані в інших актах чинного законодавства. Так, згідно зі ст. 1 Закону України від 16 квітня 1991 р. «Про зовнішньоекономічну діяльність»¹ *господарська діяльність* – це будь-яка діяльність, у тому числі підприємництва, пов'язана з виробництвом та обміном матеріальних і нематеріальних благ, що виступають у формі товару.

Для цілей оподаткування Податковий кодекс України² визначає господарську діяльність як діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямовану на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами.

Господарська діяльність (господарювання) здійснюється *на загальних принципах*, до яких належать:

– забезпечення економічної багатоманітності та рівний захист державою усіх суб'єктів господарювання;

– свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом;

– вільний рух капіталів, товарів та послуг на території України;

– обмеження державного регулювання економічних процесів у зв'язку з необхідністю забезпечення соціальної спрямованості економіки, добросовісної конкуренції у підприємстві, екологіч-

¹ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

² URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

ного захисту населення, захисту прав споживачів та безпеки суспільства і держави;

- захист національного товаровиробника;
- заборона незаконного втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини ³.

Залежно від мети і способу організації та здійснення господарської діяльності можна виділити два її види – господарську комерційну діяльність і некомерційну господарську діяльність.

Господарська діяльність, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів та з метою одержання прибутку, є підприємництвом, а суб'єкти такої діяльності (підприємства) є підприємцями.

Господарська діяльність може здійснюватися і без мети одержання прибутку. Це так звана некомерційна господарська діяльність.

Господарська комерційна діяльність (підприємництво) здійснюється суб'єктом господарювання (підприємцем) як самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик діяльність з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Підприємництво є основним видом господарської діяльності. При цьому підприємці мають право без обмежень самостійно здійснювати будь-яку підприємницьку діяльність, яку не заборонено законом.

Особливості здійснення окремих видів підприємництва встановлюються законодавчими актами. Так, виключно законом встановлюються перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, а також перелік видів діяльності, підприємництво в яких забороняється.

За загальним правилом здійснення підприємницької діяльності забороняється органам державної влади та органам місцевого самоврядування. Також законом обмежується підприємницька діяльність посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Підприємництво здійснюється на певних принципах, до яких належать:

- а) вільний вибір підприємцем видів підприємницької діяльності;

³ Щодо принципів господарського права див.: Щербина В. С. До питання щодо принципів господарського права // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. 2014. № 1. С. 85-92.

б) самостійне формування підприємцем програми діяльності, вибір постачальників і споживачів продукції, що виробляється, залучення матеріально-технічних, фінансових та інших видів ресурсів, використання яких не обмежено законом, встановлення цін на продукцію та послуги відповідно до закону;

в) вільний найм підприємцем працівників;

г) комерційний розрахунок та власний комерційний ризик;

д) вільне розпорядження прибутком, що залишається у підприємця після сплати податків, зборів та інших платежів, передбачених законом;

е) самостійне здійснення підприємцем зовнішньоекономічної діяльності, використання підприємцем належної йому частки валютної виручки на свій розсуд.

Важливим чинником активізації підприємництва в умовах побудови ринкової економіки є *державна підтримка підприємництва*.

З метою створення сприятливих організаційних та економічних умов для розвитку підприємництва органи влади на умовах і в порядку, передбачених законом:

надають підприємцям земельні ділянки, передають державне майно, необхідне для здійснення підприємницької діяльності;

сприяють підприємцям в організації матеріально-технічного забезпечення та інформаційного обслуговування їх діяльності, підготовці кадрів;

здійснюють первісне облаштування неосвоєних територій об'єктами виробничої і соціальної інфраструктури з продажем або передачею їх підприємцям у визначеному законом порядку;

стимулюють модернізацію технології, інноваційну діяльність, освоєння підприємцями нових видів продукції та послуг;

подають підприємцям інші види допомоги.

Держава сприяє розвитку малого підприємництва, створює необхідні умови для цього.

На формування і розвиток малого підприємництва, становлення малого підприємництва як провідної сили в подоланні негативних процесів в економіці спрямований Закон України від 22 березня 2012 р. «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», який визначає мету, принципи та основні напрями державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва в Україні, органи, що забезпечують розвиток малого і середнього підприємництва, та їх пов-

новаження, умови надання та види державної підтримки малого і середнього підприємництва в Україні .

Розвиток малого і середнього підприємництва забезпечують у межах своїх повноважень Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, спеціально уповноважений орган у сфері розвитку малого і середнього підприємництва, інші центральні органи виконавчої влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим та Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Спеціально уповноваженим органом у сфері розвитку малого і середнього підприємництва є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері розвитку підприємництва – Міністерство економіки України.

Повноваження зазначених органів у загальному вигляді визначені ст. ст. 6-10 Закону.

Некомерційна господарська діяльність здійснюється з метою задоволення певних суспільних потреб незалежно від прибутковості такої діяльності: отримання прибутку від такої діяльності відіграє другорядну роль (такою, наприклад, є діяльність казенних підприємств, які фінансуються за рахунок держави, громадських об'єднань та благодійних організацій).

Некомерційне господарювання – це самостійна систематична господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання, спрямована на досягнення економічних, соціальних та інших результатів без мети одержання прибутку.

Некомерційна господарська діяльність здійснюється суб'єктами господарювання державного або комунального секторів економіки у галузях (видах діяльності), в яких забороняється підприємство, на основі рішення відповідного органу державної влади чи органу місцевого самоврядування. Некомерційна господарська діяльність може здійснюватися також іншими суб'єктами господарювання, яким здійснення господарської діяльності у формі підприємництва забороняється законом.

У разі якщо господарська діяльність громадян або юридичної особи, зареєстрованої як суб'єкт некомерційного господарювання, набуває характеру підприємницької діяльності, до неї застосовуються положення законів, якими регулюється підприємництво.

На суб'єктів господарювання, які здійснюють некомерційну господарську діяльність, поширюються загальні вимоги щодо ре-

гулювання господарської діяльності з урахуванням особливостей її здійснення різними суб'єктами господарювання, які визначаються законодавчими актами.

Виділяють ще такий вид економічної діяльності, як господарче забезпечення діяльності негосподарюючих суб'єктів. Це діяльність негосподарюючих суб'єктів, спрямована на створення і підтримання необхідних матеріально-технічних умов їх функціонування, що здійснюється за участі або без участі суб'єктів господарювання (наприклад, ремонт гуртожитків університету як силами залучених ремонтно-будівельних організацій, так і власними силами; закупівля обладнання, устаткування, підручників, меблів тощо для їх використання в навчальній та науково-дослідній роботі).

Організація господарської діяльності – друга складова господарських відносин. На жаль, у законодавстві зміст поняття «організація господарської діяльності» не розкривається. Не завжди розкривається його зміст і в навчальній літературі, незважаючи на те, що прихильниками господарського права організація господарської діяльності розглядається як одне з наріжних понять господарсько-правової науки, за допомогою якого, зокрема, розмежовуються предмети регулювання цивільного і господарського права.

Можна погодитися з узагальненим визначенням поняття організації господарської діяльності як системи заходів, спрямованих на раціональне поєднання в часі і просторі всіх елементів господарської системи певного регіону (Автономної Республіки Крим, певної територіальної громади), певного суб'єкта господарювання. До елементів господарської системи належать суб'єкти, майнова база, нормативна та інформаційна системи⁴.

§ 2. Господарські правовідносини, їх ознаки та види

У сфері економіки виникають і функціонують різноманітні відносини, пов'язані з господарською діяльністю. Зокрема, держава здійснює функції загального управління економікою. З цією метою у центрі й на місцях діють органи державної виконавчої влади – мі-

⁴ Вінник О. М. Господарське право: Курс лекцій / О. М. Вінник. – К. : Атіка, 2004. – С. 14–15.